

Brüsszel, 2024.3.27.
COM(2024) 144 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

a közös európai diploma tervezete

{SWD(2024) 74 final}

1. Bevezetés

Az oktatás szerepe kulcsfontosságú az EU jövőjét illetően, hiszen ez a személyes kiteljesedés, a foglalkoztathatóság, az eredmények, valamint az aktív, felelős polgárság alapja. A magas színvonalú oktatás biztosítása révén az egyetemek¹ európai életmódunk alapkövei. Az oktatás magában foglalja a tudományos értékek, a kiválóság, a demokratikus gyakorlatok és az alapvető jogok előmozdítását, valamint az egyenlőség, a sokszínűség és a befogadás népszerűsítését.

Európa versenyképessége és jóléte a jelenlegi és a következő generációk időtálló készségeitől függ, melyek a zöld és digitális átállás gyors és sikeres megvalósításához, a demográfiai tendenciák kompenzálásához és Európa nyitott stratégiai autonómiája biztosításához szükségesek a kulcsfontosságú területeken. Az oktatás meghatározó fontosságú az EU-hoz csatlakozni kívánó országok gazdasági és társadalmi fejlődése és rezilienciája szempontjából is. **Fel kell készülnünk arra, hogy vezető szerepet töltsünk be ebben a változásban és formáljuk a jövőt.**

Mint hogy korunk fő kihívásai egyre inkább globális méreteket öltenek, és mivel Európának meg kell erősítenie nyitott stratégiai autonómiáját, a **transznacionális oktatás** már nem csupán kívánatos, hanem nélkülözhetetlen. Ez az előfeltétele annak, hogy a jövő generációit felruházzuk azokkal a kompetenciákkal és készségekkel, amelyekre az európai társadalmaknak szükségük lesz az egyre inkább összekapcsolt világban való boldoguláshoz.

Az EU versenyben áll a világ többi oktatási területével. Az, hogy mennyire képes idevonzani a legtehetségesebbeket, részben attól függ, hogy felsőoktatási intézményei milyen végzettséget kínálnak. Ezért sok európai egyetem törekszik arra, hogy **egyesítse szakértelmét és ötvözze azokat az egymást kiegészítő erősségeket**, amelyek egyetlen más intézményben sem állnak rendelkezésre, ezáltal **felvértezve a diplomásokat és az egész életen át tanulókat a jövőjükhöz szükséges stratégiai készségekkel.**

Az európai oktatási térség 2020-as indulása óta figyelemreméltó előrelépést ért el. A transznacionális együttműködés az **innovatív modellek – például a hamarosan már 60 európai egyetemi szövetség² – létrejöttét** előmozdító és támogató reformok hajtóereje. E szövetségekben mintegy 500, Európa fővárosi és vidéki területein működő felsőoktatási intézmény vesz részt – **példát mutatva a felsőoktatási ágazat egészének.**

Az egyetemek határokon átívelő együttműködése számtalan irányba fejlődhet. Az országok közötti közös oktatás biztosításának legnagyobb formái a közös diplomához vezető programok. Ezek megvalósulásának útjában azonban továbbra is jelentős jogszabályi és közigazgatási akadályok állnak, ami **hátráltatja az európai felsőoktatási ágazat szükséges átalakulását.** A 2022-ben elfogadott **európai egyetemi stratégia³** ambiciózus intézkedéseket határozott meg az európai oktatási térség megvalósítása érdekében a felsőoktatásban, egy európai diploma létrehozásának szándékával. E közlemény úgy járul hozzá az említett szándék valóra váltásához, hogy világos tervet nyújt az európai diploma létrejöttéhez.

¹Az „egyetem” kifejezés a tágabb értelemben vett ágazatra utal, és a teljes felsőoktatást képviseli, tehát a felsőoktatási intézmények minden típusát magában foglalja, ideértve a kutatóegyetemeket, a főiskolákat, az alkalmazott tudományokat oktató egyetemeket, a felsőfokú szakképzési intézményeket és a művészeti felsőoktatási intézményeket is.

²[Az európai egyetemek hálózatának kialakítására irányuló kezdeményezés.](#)

³[A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai egyetemi stratégiáról, 2022. január 18., COM\(2022\) 16 final.](#)

A közös európai diploma a nemzeti jogszabályokban rögzítendő új típusú képzítés, amely megkönnyítené a különböző országok egyetemei számára a zökkenőmentes együttműködést és a közös diploma létrejöttéhez vezető innovatív közös programok kidolgozását, **az intézményi autonómia, valamint a tagállamok és a regionális önkormányzatok hatásköreinek tiszteletben tartása mellett.** Egy ilyen európai diploma a közös európai identitás és összetartozás érzésének megerősítéséhez is hozzájárulna.

Olyan közösen elfogadott európai kritériumokon alapulna, amelyek tükrözik a tanulási tapasztalatok alkalmazhatóságát, a közös értékek melletti elkötelezettséget és az egyetemek közötti együttműködési megállapodások jelentőségét. Az európai egyetemi stratégiához hasonlóan elősegítené az EU tudományos és készségigényeinek közös értelmezését. Ösztönözné azon fennálló egyenlőtlenségek kivizsgálását és kezelését, amelyek jelenleg korlátozzák az egyetemek európai együttműködésének képességét.

A közös európai diploma **együttműködési erőfeszítéseket, interdiszciplináris megközelítéseket és nemzetközi perspektívákat** foglalna magában, amely fogalmak mindegyike alátámasztja: Európa készen áll a magasan képzett, rugalmas és globálisan versenyképes európai munkaerő támogatására és fejlesztésére. A közös európai diplomát kínáló közös oktatási programok a világ minden tájáról idevonzának hallgatókat, valamint segítenének megtalálni a gazdaságunk számára szükséges tehetségeket, ez pedig sarkalatos a versenyképességünk és technológiai szuverenitásunk megőrzéséhez kulcsfontosságú kritikus technológiai területeken. Ugyanakkor a közös európai diploma lendületet adna az EU-n belüli tanulmányi mobilitásnak, valamint hozzájárulna a tehetségfejlesztési csapdában lévő régiók szükségleteinek⁴ és az európai és globális mértékekben gondolkodó diplomások iránti munkaerőpiaci kereslet kielégítéséhez.

E közlemény a két – az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerre, valamint a vonzó és fenntartható felsőoktatási életpályákra vonatkozó – **tanácsai ajánlásra irányuló javaslattal együtt jelentős lépés az európai oktatási térség megvalósítása felé.**

Bár a két, tanácsai ajánlásra irányuló javaslat túlmutat a közös európai diploma megvalósításának törekvésen, hiszen a felsőoktatási intézmények valamennyi típusát és az általuk nyújtott oktatást érintik, mégis szorosan összefüggenek egymással. A minőségbiztosítási és elismerési rendszer nélkülözhetetlen eleme a közös oktatási programokba vetett bizalom megszilárdításának. A magas szintű képzettséggel rendelkező és motivált tudományos szakemberek elengedhetetlenek a magas színvonalú egyetemi oktatás és kutatás biztosítása szempontjából. A közös programok gyakran nem részei az akadémiai személyzet legfőbb tevékenységeinek, ezáltal akár többletterhet is jelenthetnek, következésképpen további elismerés és ösztönzők szükségesek.

2. A közös európai diploma kulcsfontosságú szerepet játszik az európai oktatási térség létrejöttében, valamint Európa versenyképességének fokozásában és vonzerejének növelésében

A közös európai diploma stratégiai eszközként szolgálna az **európai oktatási térség**, azaz a minőségi oktatás és a mindenki számára elérhető, határokon átnyúló tanulási célú mobilitást lehetővé tevő közös és befogadó térségének megvalósításához, ahol az oktatási és képzési rendszerek szorosan összekapcsolódnak. Az uniós programok keretében folytatott együttműködés

⁴ [Inforegio - Harnessing talent in Europe's regions \(europa.eu\)](https://inforegio.europa.eu)

többéves tapasztalataira építve növelné az uniós felsőoktatási ágazat versenyképességét és vonzerejét.

2.1. A foglalkoztathatóság és a készségek relevanciájának növelése

A **munkáltatók, beleértve a multinacionális vállalatokat és a kkv-kat** olyan személyeket keresnek, akik transzverzális készségek (kulturális intelligencia, kritikai gondolkodás, problémamegoldó készségek, kreativitás és alkalmazkodóképesség) kombinációjával rendelkeznek. **A felsoroltak mindegyike olyan készség, amelyre a 2023. évi OECD-kitekintés szerint várhatóan szükség lesz az EU zöld átállással kapcsolatos célkitűzéseinek eléréséhez.** Segítene kielégíteni ezt az igényt, ha növekedne a felsőoktatási intézmények kapacitása arra vonatkozóan, hogy minél több ember sajátítsa el e készségeket.

A közös európai diploma elősegítené, hogy több, a tudásalapú gazdaság igényeit tükröző közös program jöjjön létre. Az alapjául szolgáló, közösen elfogadott kritériumok célkitűzése a diplomások foglalkoztathatóságának növelése lenne oly módon, hogy hozzásegítik őket a munkáltatók által keresett időtálló kompetenciák és készségek elsajátításához.

A kísérő szolgálati munkadokumentumban összegyűjtött tanulmányokból és felmérésekből származó bizonyítékok azt mutatják, hogy a transznacionális közös programok diplomásai a foglalkoztatáshoz szükséges kiforrott készségeik (például nyelvi készségek, kritikai gondolkodás, valamint ágazat- vagy szakterület-specifikus, kommunikációs, elemző és problémamegoldó készségek) és fejlett személyes és interkulturális képességeik – többek között az új kihívásokkal szemben tanúsított nyitottság, a tolerancia, a bizalom, a saját erősségeikkel és gyenge pontjaikkal kapcsolatos nagyfokú tudatosság – révén tapasztalják a programoknak a karrierjükre gyakorolt és interkulturális tapasztalataikra építő hatásait.

A transzverzális és ágazatspecifikus készségek és kompetenciák ilyenfajta kombinációja **európai szinten javítja a hallgatók foglalkoztathatóságát. A közös európai diploma hatására a jövőbeli munkáltatók szemében vonzóbb lehetőséggé válna a diplomások alkalmazása. A közös európai diploma fogalma összeforrna az európai és globális mértékekben gondolkodó, magas szintű képzettséggel rendelkező embereket kinevelő, színvonalas programokkal.**

Összefoglalva: a közös európai diploma elősegítené a munkaerőpiac szempontjából releváns közös programok létrehozását. A közös európai diplomához kapcsolódó kulcskompetenciáknak hála a diplomások keresett szakemberekké lennének mind az európai, mind a globális munkaerőpiacon, mivel olyan, magasan képzett munkaerőt jelentenének, amely egyszerre bír remek problémamegoldó képességgel és alkalmazkodóképességgel, több nyelvet beszél, multikulturális érzékenység jellemzi és interdiszciplináris szakértelemmel rendelkezik, ezért könnyedén alkalmazkodik a globális munkaerővel szemben támasztott változó igényekhez.

2.2. A bürokrácia visszaszorítása a felsőoktatási rendszerek átláthatóságának és láthatóságának növelése érdekében

Noha számos egyetem szeretné növelni a transznacionális együttműködés mértékét, **az eltérő nemzeti jogszabályok miatt akadályokba ütköznek**, amelyek elvonják az erőforrásaikat és a figyelmüket a tényleges munkájuktól. Az egyetemek munkájának egyszerűsítésével értékes erőforrások szabadulnak fel, melyeket az oktatásnak és a kutatásnak szentelhetünk.

Egy 2018-as Eurobarométer felmérés szerint az egyetemek 92 %-a szerint a nemzetközi stratégiai intézményi partnerségek útjában álló jogi és közigazgatási akadályok felszámolása kulcsszerepet játszana a transznacionális együttműködés fokozásában⁵.

Az immár 25 éve tartó, kormányközi bolognai folyamat keretében történő együttműködésnek, valamint a nemzeti felsőoktatási rendszerek átláthatóságát, az oktatási kínálat minőségbiztosítását és az oklevelek elismerését javító számos eszköz kifejlesztésének dacára továbbra is jelentős kihívásokkal kell megküzdeni. Az európai felsőoktatási térségben zajló fejlődést az országok közötti és az országokon belüli eltérő szintű végrehajtás nehezítette. Az EU-nak nagyobb lépetekkel és gyorsabban kell haladnia annak érdekében, hogy az egyetemek együttműködése zökkenőmentes és hatékony legyen.

Egy közelmúltbeli tanulmány⁶ szerint a megkérdezett nemzeti és regionális hatóságok 92 %-a azt válaszolta, hogy a közös európai diploma javíthatná a meglévő bolognai eszközök végrehajtását, 84 %-uk szerint javítaná az európai felsőoktatás nemzetközi hírnevét, 88 %-uk szerint pedig elősegítené a nemzeti hatóságok oktatási politikák terén folytatott együttműködését.

A 140 felsőoktatási intézménnyel folytatott Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projektek⁷ következtetései alapján a közös európai diploma egyszerűsítheti a folyamatokat és csökkentheti a bürokráciát egy olyan egyértelmű és közös útvonal kialakításával a közös diplomát nyújtó programok létrehozására, amely biztosítja a legkülönbözőbb európai egyetemek hatékony együttműködését.

Összefoglalva: a közös európai diploma révén egyszerűsíthetőek a folyamatok és csökkenthető a bürokrácia a közös diplomát nyújtó programok létrehozása során, ezáltal biztosítható az európai egyetemek közötti hatékony együttműködés. Ennek eredményeképpen több közös program jöhet létre, így több hallgató részesülhet az előnyeiből.

2.3. A stratégiai együttműködés, a globális versenyképesség és a vonzerő mozgatórugója

Az európai diploma lehetővé teszi az egyetemek számára, hogy gyorsabban és egyszerűbben **mélyítsék el az együttműködést a partnereikkel, ami javítani fogja teljesítményüket és kiválóságukat**, ezáltal pedig a **globális vonzerejüket és versenyképességüket** is.

Az U-Multirank felsőoktatási együttműködési mutatója⁸ szerint a más intézményekkel, vállalkozásokkal, iparágakkal, kormányokkal, regionális önkormányzatokkal, nemzetközileg együttműködő felsőoktatási intézmények jobban teljesítenek, mint azok, amelyek kevesebb hangsúlyt fektetnek az együttműködésre. Mivel egyre több egyetem ismeri fel az együttműködés fontosságát, ennek megvalósítása az EU-n belül a legkézenfekvőbb. Néhány egyetem újabban arról számolt be, hogy néha könnyebb nem uniós partnerekkel létrehozni a közös diplomát nyújtó programokat.

⁵ [Az Eurobarometer 2018. évi felmérése.](#)

⁶ [European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches – Final report, Publications Office of the European Union, 2023.](#)

⁷ [A közös „európai diploma” cím és az európai egyetemi szövetségek jogi státusza: a Bizottság 10 Erasmus+ projektet választott ki ezek megvalósítása érdekében.](#)

⁸ [U-Multirank.](#) A vizsgált mutatók a következőket foglalták magukban: stratégiai partnerségek, nemzetközi közös diplomák, szakmai gyakorlatok, nemzetközi társszempublikációk, társszempublikációk az ipari partnerekkel, regionális társszempublikációk, társszempublikációk az iparral.

A technológiai fejlődés üteme továbbra is gyorsul és átlépi a tantárgyak és a tudományágak közötti hagyományos határokat. A tantárgyakon átívelő, **interdiszciplináris megközelítést** alkalmazó együttműködés új nézeteket hozhat, új megoldásokat kínálhat az összetett világ kihívásaira, és új készségek kialakulását eredményezheti. A közös európai diploma egyik kulcseleme a leginnovatívabb tanulási és kutatási megközelítésen alapuló interdiszciplináris együttműködés előnyeinek a modern felsőoktatásban való jobb kihasználása lenne. Az e megközelítésen alapuló közös európai diploma megerősítené Európa innovációs kapacitását, hosszú távon pedig globális versenyképességét is javítaná.

Összefoglalva: a közös európai diploma több olyan, világszinten versenyképes közös diplomát nyújtó program létrehozását ösztönözné, amelyek vonzzák mind az európai, mind a harmadik országbeli – köztük az uniós tagjelölt országokból származó – állampolgárokat, és amelyek révén Európa megszerezne a fellendüléshez, az innovációhoz és a növekedéshez szükséges tehetséggel és készségekkel rendelkező munkaerőt.

3. A közös európai diploma fő paraméterei és hozzáadott értéke

3.1. Milyen lenne a közös európai diploma?

A közös európai diploma:

- **mint bármely más diploma, a közös diploma is nemzeti, regionális vagy intézményi szinten kerülne kiállításra**, teljes mértékben tiszteletben tartva a szubszidiaritás, az intézményi autonómia és a tudományos élet szabadságának elvét.
- **az EU-szerte együttműködő egyetemek önkéntes alapon bocsátanak ki a nemzetközi programok** keretében elért tanulási eredmények igazolásaként.
- **az európai szinten elfogadott** és a közös diplomát nyújtó programban alkalmazott **közös kritériumokon**⁹ alapulna. Ezek a közös kritériumok közös értelmezésre és konkrét igényekre építenének, hogy az európai munkaerő – innovációs kapacitásának növelése érdekében – releváns kompetenciákat és készségeket sajátíthasson el, különös tekintettel a zöld és digitális kettős átállásra. Az inkluzivitást célzó kritériumok célja előmozdítani a különböző háttérű, köztük a kevesebb lehetőséggel rendelkező hallgatók hozzáférését, ezáltal növelve a felsőoktatás vonzerejét.
- **a nemzeti képesítési keretrendszerekkel támogatott**¹⁰ releváns, felsőoktatásra vonatkozó nemzeti jogszabályok **lehetővé tennék** az intézmények számára, hogy más nemzeti diplomák mellett **alap- és mesterfokú**, valamint **doktori** képzési szinten is akkreditálhassák és kibocsáthassák ezeket a diplomákat.

⁹2022-ben közösen kritériumok kerültek kidolgozásra a tagállamokkal és a felsőoktatásban érdekelt felekkel karöltve. 2023 áprilisa és 2024 márciusa között hat Erasmus+ kísérleti projekt keretében tesztelték őket. A kísérleti projektek a minőségbiztosításról és elismerésről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslat 2. mellékletében szereplő listából következő kritériumok módosítását javasolták.

¹⁰ [Nemzeti képesítési keretrendszer](#): a képesítések osztályozásának eszköze az elért tanulási szint meghatározására szolgáló kritériumok szerint azzal a céllal, hogy integrálja és összehangolja a nemzeti képesítési alrendszereket, továbbá a munkaerőpiac és a civil társadalom felé növelje a képesítések átláthatóságát, hozzáférhetőségét, egymásra épülését és minőségét.

- lehetőleg digitális formátumban bocsátanak ki¹¹.
- EU-szerte automatikusan elismernék¹².

3.2. A közös európai diploma megannyi előnyt rejt

A kutatások, az érdekelt felekkel folytatott 40 fordulónyi konzultáció, a véleményezési felhívás, valamint a folyamatban lévő Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projektek előzetes megállapításai révén számtalan előnyre és lehetőségre derült fény a közös európai diploma létrejöttével kapcsolatban.

A megállapítások az egyetemeknek a további egyszerűsítés és a fejlettebb stratégiai partnerség felé vezető út iránt tanúsított, figyelemre méltó lelkesedését tükrözik. A hallgatók a közös programokhoz való szélesebb körű hozzáférhetőséget szorgalmazzák. A munkáltatók élénk érdeklődése kíséri egy olyan jól látható és közérthető eszköz megalkotását, amely hatékonyan ruházza fel a jövő munkavállalóit e nagyra értékelt munkahelyi kompetenciákkal.

A közös európai diploma a következő előnyökkel járna:

A hallgatók számára:

A hallgatók érdekei állnának a közös európai diploma középpontjában, hiszen lehetővé tenné számukra, hogy részt vehessenek különböző tudományos közösségekben, ezzel is hozzájárulva egy sokszínűbb, összekapcsoltabb európai oktatási térség létrejöttéhez. Egy közelmúltbeli felmérés¹³ során 10 hallgatóból 9 a következőket említette a közös európai diploma legfőbb lehetséges előnyeiként:

- több tanulási lehetőség nyílik különböző európai országokban, a krediteket automatikusan elismerik;
- hozzájárul az innovatív közös tanulmányi programokhoz és a zökkenőmentes tudományos tapasztalatszerzéshez a kampuszokon; valamint
- a készségek és kompetenciák elsajátítása világszerte növeli a foglalkoztathatóságot.

A munkáltatók és a munkaerőpiac számára:

A munkáltatók és a vállalkozások nagyra értékelik egy olyan közös európai diploma ötletét, amelynek birtokosai konkrét és értékes transzverzális kompetenciákkal rendelkeznének. Véleményük szerint a közös európai diploma a következőket eredményezné:

- az ugyanazon tanulmányi program többes okleveléhez képest könnyen olvasható és értelmezhető európai diplomának köszönhetően egyszerűbb, átláthatóbb és egyértelműbb lenne a munkaerő-toborzás;
- növelné Európa vonzerejét a tehetséges hallgatók szemében azáltal, hogy az európai munkaerőpiac szempontjából releváns készségek elsajátítását kínálná; valamint
- bővítené az egyetemekkel való együttműködés lehetőségeinek tárházát, például a tantervek kialakításában való részvétel révén.

¹¹ A digitális formátumnak biztonságosnak és kompatibilisnek kell lennie az európai tanulási modellel, a tanulási terület többnyelvű adatmodelljével.

¹² A Tanács ajánlása (2018. november 26.) a felsőfokú és a felső középfokú képesítések, valamint a külföldi tanulmányi időszakok eredményei automatikus kölcsönös elismerésének ösztönzéséről (HL C 444., 2018.12.10., 1. o.).

¹³ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., *The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches – Final report*, Publications Office of the European Union, 2023.

Az akadémiai személyzet számára:

A közös európai diploma nemcsak a hallgatók tudományos pályáját befolyásolná, hanem a tudományos és az egyetemi dolgozók helyzetét is, valamint lehetővé tenné a tudományos dolgozók számára, hogy könnyebben eligazodjanak a globalizált tudományos környezet labirintusában. Az 1500 egyetemet magában foglaló európai felsőoktatási nyilvántartás elemzése alapján az akadémiai személyzet nemzetközi tevékenysége intézménytípusonként és országonként eltérő.

A közös európai diploma a következő előnyökkel járna az akadémiai személyzet számára:

- több mobilitási lehetőség, amelynek keretében új pedagógiai módszereket próbálhatnak ki és érdekes oktatási tapasztalatokat szerezhetnek;
- kevesebb bürokratikus akadály, ami lehetővé teszi számukra, hogy ne az adminisztrációra, hanem az együttműködés tartalmára és minőségére összpontosítsanak; valamint
- tudástranszfer és készségfejlesztés, valamint a folyamatos tanulás és a szakmai fejlődés kultúrájának előmozdítása a transznacionális együttműködés révén.

Az egyetemek számára:

Az egyetemek egyszerűbb együttműködést szorgalmaznak. A rugalmasság biztosítása és a minőségi normák fenntartása, valamint az új együttműködés közös és egyszerűsített kerete révén a közös európai diploma lehetővé tenné az egyetemek számára, hogy:

- egyesítsék az erőforrásaikat – ezáltal olyan lehetőségeket kínálhatnak, amelyekre önmagukban nem lennének képesek;
- felszámolják azokat a felesleges akadályokat, amelyek gátolják, hogy több egyetemmel karöltve hozzanak létre diplomát kínáló képzési programot;
- beillesszék a tantervükbe a külföldön folytatott tanulmányi időszakokat; valamint
- e képesítéseket EU-szerte automatikusan elismerjék.

Az Európai Unió és tagállamai számára:

A felsőoktatási intézmények fontos szerepet játszanak az európai és az azon kívüli kapcsolatok kiépítésében, valamint az európai értékek és életmód világszerte történő terjesztésében. A nagyszámú, közös diplomát nyújtó program létrehozásának lehetővé tétele hozzájárulna ahhoz, hogy Európa és a tehetségfejlesztési csapdába eső európai régiók minél több olyan tehetséget vonzzanak és tartsanak meg, ráadásul világszerte támogatnák az egyetemekkel és rendszerekkel való együttműködést. A közös európai diploma:

- fokozná az európai identitás és összetartozás érzését;
- erősítené az európai felsőoktatási rendszerek globális versenyképességét és jó hírnevét, ezáltal lehetővé téve a versenykéesebb közös oktatási ajánlatok kialakítását, ennek köszönhetően pedig még csábítóbb célponttá válnának a nem uniós országokból származó tehetségek szemében;
- előmozdítaná a hallgatók és a tehetségek kiegyensúlyozott mobilitását az EU-n belül és kívül; valamint
- előmozdítaná az európai együttműködés szellemiségét az európai oktatási térségben.

4. A közös európai diploma útjában álló akadályok leküzdése – a megoldásra váró kihívások

4.1. Számtalan empirikus bizonyíték

Még mindig túl sok akadály áll az európai oktatási térségen belüli zökkenőmentes és elmélyült transznacionális együttműködés útjában; ezekről bővebben az alábbi részben olvashat. Mindez a felsőoktatásban érdekelt felekkel, főként a mélyen gyökerező transznacionális együttműködést fenntartó egyetemekkel – például az európai egyetemek szövetségeivel vagy az Erasmus Mundus közös mesterképzésekkel – több mint 3 éven át folytatott konzultációk eredményeiből derült ki. Olyan megoldásokra van szükség, amelyekkel leküzdhetők az előttük álló összetett akadályok.

Ezek közül már sokat azonosítottak a hatékony felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről szóló 2022. évi tanácsi ajánlással¹⁴ összefüggésben. Az újult erővel történő fellépés elengedhetetlen ahhoz, hogy előrelépés történjen e tanácsi ajánlás végrehajtása terén. Mindezek mellett újabb akadályokra is fény derült.

Ez rávilágít arra, hogy az Uniónak szüksége van a közös európai diplomára, amely célzott és támogató keretet biztosít az akadályok leküzdéséhez.

Az Erasmus+ program¹⁵ több mint 140 egyetem és 60 olyan nemzeti és regionális hatóság részvételével zajló – valamennyi tagállamból, vállalkozásokról és hallgatói képviselőktől érkező – szakpolitikai kísérletekre irányuló projekteket támogat, amelyek a felsőoktatás akkreditációjáért, minőségbiztosításáért és szabályozásáért felelősek. Együtt több mint 1000 közös programot térképeztek fel, és ezt a gazdag tudásanyagot és szakértelmet arra használták fel, hogy körüljárják a „közös európai diploma” – mint cím és oklevél – koncepcióját.

Interjúk, hallgatók és gyakorlati szakemberek ezrei körében végzett felmérések, fókuszcsoportok, munkaértekezletek és konzultációk révén alulról felfelé építkezve tanulmányozták a projektek keretében, milyen hozzáadott értéket nyújtanak a közös európai diploma. Megvizsgálták továbbá, mely kritériumok illelnek hozzá a leginkább, és feltárták a fő akadályokat, amelyek gátolják, hogy teljes mértékben ki lehessen használni a közös programokban rejlő lehetőségeket. Ezen akadályok a következőképpen csoportosíthatók:

4.2. *Eltérő és komplex jogszabályok és szabályozások, amelyekre az Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projektek mutattak rá*

A nemzeti oktatási és képzési rendszerek, valamint a vonatkozó nemzeti jogszabályok és szabályozások fejlődése a transznacionális együttműködési lehetőségek figyelmen kívül hagyásával, nagyrészt egymástól függetlenül zajlott. Ez olyan egyenlőtlenségekhez vezet, amelyek akadályozzák az egyetemeket a transznacionális közös programok és a közös diploma létrehozásában – illetve ha nem is gátolják, mindenesetre megnehezítik a munkájukat.

Ezek az akadályok a következők:

- A közös programok vonatkozásában alkalmazandó, **a záróvizsgák formájára, az osztályzatok kategóriáira és a munkaterhelésre vonatkozó egyedi nemzeti szabályok**

¹⁴ [A Tanács ajánlása \(2022. április 5.\) a hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről \(HL C 160., 2022.4.13., 1. o.\)](#)

¹⁵ [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2021/817 rendelete \(2021. május 20.\) az Erasmus+ elnevezésű uniós oktatási és képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról \(HL L 189., 2021.5.28., 1. o.\)](#)

hátráltatják az egyetemeket abban, hogy valóban transznacionális, integrált, közös diplomát nyújtó programokat kínáljanak, továbbá mesterségesen kreált többletkövetelményeket támasztanak a hallgatókkal szemben.

- **A többnyelvűség korlátozása a közös diplomát nyújtó programokban.** Tekintettel a napjainkban egyre növekvő népszerűségnek örvendő tanulási célú mobilitásra, megkönnyítené a közös programok transznacionális együttműködési modelljeinek alkalmazását, ha – mind a hallgatók, mind az intézmények és a munkaerőpiac érdekében – figyelembe vennék és leküzdénék a több nyelv használatának útjában álló akadályokat.
- **A személyes jelenlétre vonatkozó és minimális vagy maximális időtartamot előíró szabályok.** E szabályok az európai integrációt és a digitális transzformációt megelőző világgépet tükrözik, és negatívan befolyásolják a hallgatók mobilitását, valamint korlátozzák a digitális technológiák potenciális előnyeinek a transznacionális tanulási lehetőségek megkönnyítése szempontjából történő kiaknázását.
- Az, hogy **nem ismerik el a vegyes/online tanulást**, gátolja a – például a Covid19-világjárvány során megismert – digitális eszközökben rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázását az oktatásban. Az egyetemeknek, az oktatóknak és a hallgatóknak teljes mértékben ki kellene használniuk a digitális transzformáció előnyeit.
- A partneregyetem **oktatóinak korlátozott részvétele** a közös nemzetközi programokban mesterségesen gátolja az egyetem tapasztalt oktatókhoz való hozzáférést, ezáltal csökkenti a teljesítményét.

Ezen akadályok kihívást jelentenek **minden transznacionális partnerség** számára. Sokuk ellentétes az európai oktatási térség koncepciójával, ahol a tanulók szabadon mozoghatnak, és zökkenőmentesen férhetnek hozzá a magas színvonalú, inkluzív felsőoktatáshoz.

Rendkívül bonyolulttá teszi ezt az **oklevelek és diplomák megszerzése és a hallgatóknak történő átadása** is, mivel ez szintén korlátozó szabályozás hatálya alá tartozik. E szabályok közé tartoznak a nyelvre, a hivatalos aláírásokra, a (digitális vagy fizikai) aláírás-formátumokra, az engedélyezett logókra és a papírral kapcsolatos speciális követelményekre (pl. méret, vastagság, kijelölt nyomtatási terület) vonatkozó korlátozások. **A közös diplomának a hallgató részére történő kiállítása** – már amennyiben lehetséges – **évekig is eltarthat.**

Az Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projektek előzetes eredményei alapján egyértelmű, hogy a közös európai diplomával ezek az akadályok megszűnnének.

4.3. A bolognai folyamat eszközeinek egyenlőtlen és lassú végrehajtása

Az 1999-ben az uniós kereteken kívül indított kormányközi bolognai folyamat célja, hogy nagyobb összhangot teremtsen 49 ország – köztük a 27 uniós ország – felsőoktatási rendszerei között. Létrehozta az európai felsőoktatási térséget, hogy megkönnyítse a hallgatók és a munkatársak/szakemberek/oktatók mobilitását, inkluzívabbá és hozzáférhetőbbé, valamint világszerte vonzóbbá és versenyképesebbé tegye a felsőoktatást. A bolognai folyamat kulcsfontosságú a sikeres tanulási célú mobilitáshoz, a határokon átnyúló tudományos együttműködéshez, valamint a külföldön eltöltött tanulmányi időszakok és szerzett képesítések kölcsönös elismeréséhez szükséges bizalom szempontjából.

Bár a bolognai folyamat kiemeli a közös diplomák fontosságát, az előrehaladás lassú, ami részben a nagy földrajzi kiterjedés, valamint a rendszerek, a hagyományok és a politikai és gazdasági környezet sokféleségének tudható be. Következésképpen nem minden tagállam hajtotta végre a szükséges reformokat, ami negatívan hatott a 49 ország közötti együttműködésre.

A közös programok minőségbiztosítására vonatkozó európai megközelítés egy olyan páneurópai eszköz, amely lehetővé teszi a közös programok egyszeri értékelését; ugyanakkor létrejötté óta az elmúlt 9 évben csak néhány program élt az eszköz nyújtotta lehetőséggel.

Egyes bolognai eszközök – különösen a minőségbiztosítás és az elismerés terén – még nem hozták meg a tervezett eredményeket. Az EU-ban a transznacionális együttműködés meglévő döntéshozatali és végrehajtási mechanizmusai még inkább elősegíthetik az európai oktatási térség megvalósítását olyan hatékony megoldások alkalmazásával, amelyek lehetővé teszik az egyetemek számára, hogy a hiteles és megbecsült diplomáknak köszönhetően hatékonyan működjenek együtt.

4.4. Tovább kell javítani a felsőoktatás minőségbiztosítási és elismerési rendszereit

Minden programot – közös vagy sem – megbízható minőségbiztosítási eljárás keretében kell akkreditálni ahhoz, hogy oklevelet adhasson ki. Ez sarkalatos pont az oktatás minőségébe vetett bizalom biztosítása érdekében.

Számos európai felsőoktatási intézmény említi, hogy a nemzetközi programok minőségbiztosítási folyamatai túl hosszúak és költségesek. Minél több országból származó egyetemek vesznek részt a közös programban, annál bonyolultabb a folyamat. Az akkreditáció megszerzése akár 2 évig is eltarthat. A hosszadalmas eljárások miatt az egyetemek nem tudnak alkalmazkodni a változó körülményekhez és gyorsan reagálni a felvetődő politikai, gazdasági vagy társadalmi igényekre.

A képesítések és a külföldi tanulmányi időszakok elismerése még nem minden országban automatikus, főként ott nem, ahol a döntést a felsőoktatási intézmény szintjén hozzák meg. Ez jelentős terhet ró az egyetemi végzettséggel rendelkezőkre, valamint korlátozza a tanulási és szakmai célú szabad mozgásuk lehetőségeit.

Bár a minőségbiztosítás létfontosságú eleme az oktatási rendszerbe vetett bizalomnak, a fennálló különbségek nagy része elavult és célszerűtlen, ezáltal szükségtelenül növeli a bürokratikus terheket.

4.5. Visszatartó tényezők az oktatók részvételétől a transznacionális együttműködésben és a közös diplomák megvalósításában

A közös diplomát nyújtó minőségi programok kidolgozásához **az akadémiai személyzet ideje és erőfeszítései** szükségesek. Az úttörő szerepet betöltő új nemzetközi projektekhez speciális készségekkel rendelkező, elkötelezett személyzetre van szükség – az egyedi problémákra és akadályokra tekintettel ez általában teljes munkaidőt felemészítő feladatokkal jár. A nemzetközi programokkal kapcsolatos tapasztalatok alapján előfordul azonban, hogy a transznacionális együttműködésben résztvevők munkáját nem jutalmazták a megérdemelt megbecsüléssel. Ráadásul a transzdiszciplináris pedagógiai programok magas színvonalának fenntartása érdekében elvárt az oktatók folyamatos szakmai továbbképzése.

Egy ezzel a kérdéssel foglalkozó felmérésben¹⁶ a felsőoktatási ágazatban tevékenykedő válaszadók 66 %-a egyetértett azzal, hogy a transznacionális együttműködés a felsőoktatási intézményi stratégiájuk részét képezi, ugyanakkor **csak 39 %-uk ért egyet azzal, hogy az akadémiai személyzet karrierlehetőségei ténylegesen teret engednek a transznacionális együttműködési tevékenységeknek, valamint támogatják és előmozdítják azokat.** Ez összhangban van a korábbi felmérésekben feltárt kihívásokkal, többek között a „szokásos

¹⁶Lásd a csatolt SWD(2024) 74 bizottsági szolgálati munkadokumentum eredményeit.

tevékenységeken felüli többletmunkával” (a válaszadók 80 %-a említette) és „az akadémiai személyzet elkötelezettségének növelésével és fenntartásával” (72 %).

5. Hogyan küzdhetők le ezek az akadályok? Konkrét intézkedések a közös európai diploma érdekében

A közös európai diploma hatékony megoldást kínálna ezen akadályok leküzdésére azáltal, hogy ellátná az EU nemzeti felsőoktatási rendszereit a nemzeti vagy regionális határokon átnyúló, közösen elfogadott kritériumokon alapuló, közös diplomák kidolgozásához, értékeléséhez és odaítéléséhez szükséges eszközökkel. Átfogó megoldást kínálna az európai oktatási térségen belüli zavartalan és mélyrehatóbb transznacionális együttműködésre, valamint hozzájárulna az EU stratégiai készségek terén jelentkező hiányának kezeléséhez.

Az e közleményt kísérő két, tanácsi ajánlásra irányuló javaslat azt is garantálni fogja, hogy a közös európai diploma a célnak megfelelő minőségbiztosítási és elismerési rendszerekre építhezzen, és vonzó karrierlehetőségeket biztosítson a résztvevő tudományos dolgozók számára. Minden egyes lépés sikeressége a tagállamok és – adott esetben – a regionális önkormányzatok felkészültségétől és szerepvállalásától függ.

5.1. Miként válhat Európa tehetségbázissá az innováció és a versenyképesség érdekében?

5.1.1. A közös európai diplomára vonatkozó közös kritériumok meghatározása

A felsőoktatási intézmények az alapján bocsáthatnák ki a közös európai diplomát, hogy a **meglévő illetékes nemzeti struktúrák értékelése szerint** a közös program megfelel-e az egyértelműen **meghatározott és közösen elfogadott európai kritériumoknak**. E kritériumok képeznék a közös európai diploma alapját, továbbá meghatároznák annak ambíciószintjét, valamint részleteznék, mi a célja, és miben is különbözik a világ más részein megszerzett oklevelektől.

A javasolt **közös kritériumokat az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerről szóló tanácsi ajánlásra irányuló bizottsági javaslat II. melléklete** tartalmazza.

A közös európai diplomára vonatkozóan javasolt kritériumok a következők:

- kiváló nemzetközi programszervezés és -irányítás: a közös programok bolognai és uniós eszközökre és normákra épüljenek, amelyeket közösen alakítanak ki és hajtanak végre a közös minőségbiztosítási intézkedések alapján.
- a tanulási tapasztalat relevanciája: a közös programok középpontjában a hallgatók álljanak, és foglalják magukban a munkaerőpiac szempontjából releváns lehetőségeket, az interdiszciplinaritást elősegítő elemeket, a hallgatói mobilitást, valamint horizontális és digitális készségek elsajátítását.
- az európai értékek tiszteletben tartása: a közös programok mozdítsák elő a demokráciát, a többnyelvűséget, az inkluzivitást és a környezeti fenntarthatóságot.

Céljuk elősegíteni, hogy az európai egyetemi stratégiában meghatározott elképzelésekkel összhangban minél több közös program jöjjön létre, különösen tekintettel arra, hogy a tanulókból kreatív és kritikus gondolkodókat, problémamegoldókat, valamint aktív és felelős polgárokat neveljenek, akik részvételükkel pozitívan formálják közösségüket és az őket körülvevő társadalmat.

A **szigorú normák** meghatározásával az európai kritériumok garantálják az intézmények közötti transznacionális együttműködés kiválóságát, a nemzetközi tanulási tapasztalatok lehetőségét, a hallgatóközpontú oktatást és tanulást (többek között az interdiszciplinaritást, a mobilitást és a hallgatóközpontú megközelítéseket), a munkaerőpiaci relevancia és a társadalmi igények szem előtt tartását (együttműködés a vállalkozásokkal, a közszektorral és a civil társadalommal, transzverzális, zöld és digitális készségek fejlesztése), valamint a közös értékek (többnyelvűség, inkluzivitás, demokratikus értékek) tiszteletben tartását. Mivel nincs egységesen alkalmazható megoldás, az európai kritériumok elég rugalmasságot biztosítanak, hogy a közös európai diploma **minden egyetem típus, szakterület és tudományág számára minden szinten hozzáférhető legyen**, tiszteletben tartva ugyanakkor a felsőoktatási hagyományok és rendszerek sokféleségét.

A javasolt európai kritériumok az EU-ban és a bolognai folyamat keretében kifejlesztett, **már meglévő eszközök használatára támaszkodnak**, és biztosítják, hogy a közös európai diploma megfeleljen a felsőoktatási együttműködés legmagasabb szintű normáinak. Keretet biztosítanak az egyetemek számára az európai munkaerőpiacon tapasztalható, stratégiai készséghiányok kezelése érdekében folytatott együttműködésnek. Tiszteletben tartják a **szubszidiaritás, az intézményi autonómia és a tudományos élet szabadságának elvét**.

Mivel Európa sokszínű, különböző történelmi háttérű és hagyományú felsőoktatási környezettel rendelkezik, a közös európai diploma lényegének közös értelmezéshez kollektív gondolkodásra és erőfeszítésekre van szükség.

Ez a gondolkodási folyamat közvetlenül a felsőoktatási intézmények Európa jövője érdekében való megerősítéséről szóló európai stratégiával kapcsolatos tanácsi következtetések¹⁷ 2022. áprilisi elfogadása után kezdődött. A kritériumok előzetes tervezetét nemzeti és regionális hatóságokkal, felsőoktatási intézményekkel, akkreditációs és minőségbiztosítási szervezetekkel, diákszervezetekkel, valamint az állami és a magánszektor képviselőivel közösen dolgozták ki.

Meghatározásukat követően 6 Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projekt keretében **tesztelték** őket. A tesztelésben **valamennyi tagállam több mint 140 felsőoktatási intézménye** és 60 nemzeti és regionális hatósága vett részt **17 minisztérium, 20 nemzeti minőségbiztosítási szervezet, diákszervezetek, valamint gazdasági és szociális partnerek bevonásával**. A kísérleti projektek eredményeként **a kritériumok felülvizsgálatát javasolták**. Az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerről szóló tanácsi ajánlásra irányuló **bizottsági javaslat II. mellékletében javasolt** európai kritériumok e felülvizsgálat eredményeképpen jöttek létre.

A következő lépésben **az Európai Unió Tanácsa várhatóan továbbviszi ezt a javaslatot**.

A **tesztelt kritériumok képezik majd a tagállamokkal, a felsőoktatási ágazattal, valamint a gazdasági és szociális partnerekkel folytatott viták és párbeszéd alapját** annak érdekében, hogy döntés szülessen a közös európai diploma létrehozásának következő lépéseiről, és további iránymutatásokat nyújtsanak azok végrehajtásához.

Intézkedések:

A Bizottság felkéri az Európai Unió Tanácsát, hogy **folytassa a munkát az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslattal**

¹⁷ [A Tanács következtetései a felsőoktatási intézmények Európa jövője érdekében való megerősítéséről szóló európai stratégiáról \(HL C 167., 2022.4.21., 9. o.\)](#)

kapcsolatban, beleértve a **közös európai diplomára vonatkozó európai kritériumokat** meghatározó II. mellékletet is.

A Bizottság támogatni fogja a tagállamokkal, a felsőoktatási ágazattal, valamint a gazdasági és szociális partnerekkel folytatott párbeszédet a **közös európai diploma létrehozásával kapcsolatos következő lépések meghatározása**, valamint annak érdekében, hogy a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együtt részt vegyen a végrehajtással kapcsolatos együttműködési folyamatban.

5.1.2. A tagállamok eldönthetik, milyen szinten szeretnének részt venni a közös európai diploma létrehozásának folyamatában

Figyelembe véve a tagállamok óhatatlanul is eltérő kiindulási pontjait, nézeteit és hagyományait, a közös európai diploma nem egyik napról a másikra fog létrejönni. Az egyenmegoldás sem kivitelezhető.

Ez a közlemény fokozatos megközelítést és nagyfokú ambíciószintet javasol azon tagállamok számára, amelyek úgy döntenek, rálépnek a közös európai diplomához vezető útra. Ez a megközelítés figyelembe veszi a tagállamok és felsőoktatási intézményeik sokféleségét, és lehetővé teszi számukra, hogy saját ütemükben haladjanak a közös európai diploma megvalósítása felé. A tagállamok lépésről lépésre haladhatnak egy közösen meghatározott, két belépési ponttal rendelkező cél felé: az egyik a **közös európai diploma**, a másik a **kiegészítő, az európai kritériumok teljesülését jelző „közös európai diploma” cím**.

A felsőoktatási intézményeket tömörítő konzorciumok – amennyiben úgy kívánják – rálehetnek a számukra megfelelő kiindulópontokra, idővel pedig egyre integráltabb pályára állhatnak.

A közös európai diploma felé vezető úton két különböző belépési pontot lehetne igénybe venni:

Belépési pont: kiegészítő „közös európai diploma” cím

Az európai kritériumoknak megfelelő, közös diplomát nyújtó programok a felsőoktatási programok akkreditációjáért és/vagy minőségbiztosításáért felelős illetékes hatóságoktól (önakkreditáló egyetemek, akkreditációs ügynökségek, minőségbiztosítási szervezetek) „közös európai diploma” címet kaphatnak. Bár a **cím a márkaépítés hatékony eszköze** lehet majd, nem oldja meg azokat a problémákat, amelyekkel az egyetemeknek szembe kell nézniük a közös diplomát nyújtó programok létrehozása és működtetése során. Ez az út akkor állna nyitva az egyetemek előtt, ha elfogadták a javasolt európai kritériumokat, és iránymutatást dolgoztak ki ezek végrehajtására.

Belépési pont: közös európai diploma

A diplomát különböző országok különböző egyetemei (pl. egy európai egyetemi szövetség) **közösen bocsátanák ki**. A közös európai diplomát **új típusú képesítésként integrálnák a nemzeti jogszabályokba**. Ez jelentős mértékben egyszerűsítene az egyetemek és a hallgatók helyzetét, hiszen felszámolná a nemzeti szabályok közötti eltérések támasztotta akadályokat, és közös, egyértelmű keretet szolgáltatna az EU egyetemei számára a közös diplomát nyújtó programok létrehozásához. Bármely oklevélhez hasonlóan a közös európai diplomát is a nemzeti jogszabályokkal és a nemzeti képesítési keretrendszerekkel összhangban intézményi, regionális vagy nemzeti szinten akkreditálnák az illetékes hatóságok.

A közös európai diplomát különböző országok egyetemei által létrehozott szervezet is kiadhatja (pl. jogi státusszal rendelkező európai egyetemi szövetség). Egyes egyetemi szövetségek már létrehoztak ilyen szervezeteket, és vizsgálják a meglévő európai jogi eszközök használatát –ilyen például az európai területi társulások (ETT-k). Ez lenne a legegyszerűbb és leghatékonyabb lehetőség az egyetemek számára a járulékos költségek és a szükséges erőforrások szempontjából.

5.1.3. A célnak megfelelő minőségbiztosítási rendszerek

A minőségbiztosítási rendszerek megléte nélkülözhetetlen feltétel az elszámoltathatóság és az egyetemek teljesítményének javítása szempontjából. Megteremtik a hallgatók felsőoktatás minőségébe vetett bizalmának alapjait. A közös európai diploma minden más típusú oklevélnél nagyobb mértékben függne a kölcsönös bizalmtól és a hiteles minőségbiztosítási rendszerektől. Ezért a közös európai diploma megszerzésének előfeltétele a célnak megfelelő minőségbiztosítási rendszerek kiépítése, amely rendszerek egyúttal valamennyi program – köztük a mikrotanúsítványokhoz vezető – számára is előnyökkel bírnak, és lehetővé teszik a képesítések automatikus elismerését. Ehhez a tagállamoknak:

- minden programtípus esetében erősebb, hatékonyabb és egyszerűbb **minőségbiztosítási eljárásokat** kell kialakítaniuk;
- olyan **új, európai keretet** kell létrehozniuk a minőségbiztosítás külső, több intézményen alapuló megközelítés érdekében, amely lehetővé teszi a felsőoktatási intézmények fenntartható szövetségei számára, hogy az Erasmus+ QA-FIT¹⁸ és IMINQA projektjeinek¹⁹ eredményeire építve önkreditalják a közös diplomát nyújtó programjaikat és közös mikrotanúsítványaikat; valamint
- megfelelő minőségbiztosítási eljárásokat kell alkalmazniuk, hogy támogassák a felsőoktatási intézményeket a **képesítések és a külföldi tanulmányi időszakok automatikus elismertetésének végrehajtása során.**

Intézkedések: A Bizottság e közleménnyel együtt **az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerről szóló tanácsi ajánlás** létrejöttét is javasolja. **A Bizottság felkéri a Tanácsot**, hogy az 5.2.4. pontban részletezett célzott intézkedések révén **járuljon hozzá a javaslat és a terv jövőbeli végrehajtásának támogatására irányuló tervek előmozdításához.**

5.1.4. Vonzóbb tudományos életpálya a felsőoktatásban

Az, hogy miként alakul Európa jövője a globális tudásalapú gazdaságban, az európai oktatási rendszerek teljesítményétől, valamint Európának a tehetségekért folyó globális versenyben való helytállásától függ. A közös európai diploma ambiciózus jövőképének megvalósítása a kiváló tudományos dolgozóktól függ majd, akiknek megfelelő tudással és készségekkel kell felruházniuk a diplomásokat. Nem lehet kiváló nemzetközi programokat létrehozni anélkül, hogy az e törekvésünkben való részvételre motiválnánk a kiemelkedő embereket. Ezért a közös európai diploma szempontjából kulcsfontosságú tényező a tudományos életpályák vonzóbbá tétele a felsőoktatásban. Ehhez a tagállamoknak:

¹⁸ [Jövőálló minőségbiztosítás \(QA-FIT\).](#)

¹⁹ [Végrehajtás és innováció a minőségbiztosítás terén a társaktól való tanulás révén \(IMINQA\).](#)

- jobban elő kell mozdítaniuk a mélyreható transznacionális együttműködést – például a közös diplomát nyújtó programokat – kiépítő tudományos dolgozók munkáját, elismerését és méltánylását;
- jobban elő kell mozdítaniuk a különböző tudományos szerepek és feladatok elismerését és megbecsülését, beleértve az innovatív tanítást és a tényleges oktatási munkát is; valamint
- elő kell mozdítaniuk a versenyképes, biztonságos, tisztességes és megkülönböztetésmentes munkafeltételeket az oktatók vonzása és megtartása érdekében.

Intézkedések: A Bizottság e közleménnyel együtt javaslatot tesz **a vonzó és fenntartható felsőoktatási életpályákról szóló tanácsi ajánlásra** is, amely kiegészíti a kutatási, innovációs és vállalkozói tehetségek Európába vonzására és Európában tartására irányuló európai keretrendszerrel szóló tanácsi ajánlást²⁰. **A Bizottság felkéri a Tanácsot**, hogy az 5.2.5. pontban részletezett célzott intézkedések révén **járuljon hozzá a javaslat és a terv jövőbeli végrehajtásának támogatására irányuló tervek előmozdításához.**

5.2. A Bizottság közvetítőként és támogatóként fog eljárni

E kiterjedt empirikus bizonyítékokra támaszkodó közlemény célja, hogy felvázolja a közös európai diploma megvalósításának lehetséges módjait. Törekszik továbbá hozzájárulni **a tagállamokkal**, a felsőoktatásban érdekelt felekkel, valamint a gazdasági és szociális partnerekkel a következő lépésekről **folytatott nyílt párbeszédhez**. A Bizottság az alábbi intézkedések révén fogja támogatni a tagállamokat:

5.2.1. Elősegíti az Erasmus+ szakpolitikai kísérleteinek következtetéseiről és ajánlásairól szóló, a „közös európai diploma” címmel és a felsőoktatási intézmények szövetségeinek jogállásával kapcsolatos párbeszédet

A **Bizottság** 2024 őszén **jelentést** tesz közzé az Erasmus+ szakpolitikai kísérletekre irányuló projektek végeredményeiről.

2025-ben pedig **„közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratórium”** létrehozását tervezi. A tagállamok, felsőoktatási intézmények, minőségbiztosítási szervezetek/akkreditációs ügynökségek, hallgatói képviselők, valamint gazdasági és szociális partnerek szakértőinek részvételével szervezett mélyreható vitákat és célzott üléseket tartanak a fellépés, a szükséges nemzeti reformok, a végrehajtási iránymutatások és cselekvési tervek kidolgozásának felgyorsítása érdekében. Ennek célja, hogy előmozdítsa a társaktól való tanulást, valamint hogy iránymutatással szolgáljon a közös európai diploma felé vezető úton.

Intézkedés: A Bizottság az Erasmus+ által támogatott, 2025-ben létrehozandó **közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratórium** segítségével kívánja előmozdítani az együttműködést, ezáltal bevonva a tagállamokat és a tágabb értelemben vett felsőoktatási közösséget a közös európai diplomára vonatkozó iránymutatások kidolgozásába és végrehajtásába.

5.2.2. Uniós pénzügyi ösztönzők

Az **Erasmus+** program továbbra is támogatást nyújt az európai egyetemek szövetségeinek, az Erasmus Mundus közös mesterképzéseknek, a Marie Skłodowska-Curie (MSCA) közös doktori programoknak, valamint az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) által kifejlesztett, a

²⁰ [A Tanács ajánlása \(2023. december 18.\) a kutatási, innovációs és vállalkozói tehetségek Európába vonzására és Európában tartására irányuló európai keretrendszerrel \(HL C, C/2023/1640, 2023.12.29.\)](#).

közös európai diploma létrehozásában úttörő szerepet játszó programoknak. Ezenfelül – az Erasmus Mundus tervezési intézkedéseinek sikereire építve – az Erasmus+ **céltámogatást** nyújt majd a közös európai diplomák létrehozásához és fejlesztéséhez.

A Bizottság az Erasmus+ program keretén belül, az előrettekintő együttműködési projektekre irányuló fellépés részeként „**közös európai diplomával kapcsolatos projektek**” elindítását tervezi 2025-ben. Ezek **pénzügyi ösztönzőket** nyújtanak majd a tagállamok, a tagállamok akkreditációs és minőségbiztosítási szervezetei, az egyetemek, a hallgatók, a gazdasági és szociális partnerek számára a közös európai diploma megvalósításának előmozdítása érdekében.

A **Technikai Támogatási Eszköz**²¹ műszaki szakértelmet nyújthat a szükséges reformok kialakításához és végrehajtásához, ezáltal iránymutatással és támogatással szolgálhat a jogi és közigazgatási keretek javításához, előmozdíthatja az egyetemek, a kutatás és a vállalkozások közötti együttműködést, javíthatja a minőségbiztosítási mechanizmusokat és növelheti a felsőoktatási életpályák vonzerejét.

Intézkedések:

A Bizottság 2025-től **uniós pénzügyi ösztönzőket** tervez elérhetővé tenni olyan programok keretében, mint az Erasmus+, ezáltal támogatva a közös európai diplomák létrejöttét. Valamennyi szereplő elkötelezettségének ösztönzése érdekében a Bizottság „**közös európai diplomával kapcsolatos projektek**” elindítását is tervezi.

A Bizottság felkéri az egyetemeket és a felsőoktatási közösséget **az uniós finanszírozási lehetőségek** – például az Erasmus+ vagy a Digitális Európa program – lehető legjobb felhasználására annak érdekében, hogy támogassák az egyetemek és az oktatók erőfeszítéseit, hogy a nemzeti és regionális hatóságokkal, valamint a gazdasági és szociális partnerekkel teljes körűen együttműködve kezdjék el kidolgozni és kínálni a közös európai diplomákat.

5.2.3. A hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásának támogatása és felgyorsítása

*A hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről szóló, 2022 áprilisában elfogadott tanácsi ajánlás teljes körű alkalmazása jelentősen megkönnyítené a közös európai diploma létrejöttének folyamatát. A végrehajtásról szóló, 2024 közepéig közzéteendő **jelentés** – amelynek összefoglalását a csatolt bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza – a mélyrehatóbb transznacionális együttműködést lehetővé tevő intézkedések terén hangsúlyozza az európai felsőoktatási környezet sokszínűségét; ezen a területen láthatóan egyenlőtlen a fejlődés üteme. Úgy tűnik, hogy egyes tagállamok végrehajtják az ajánlás bizonyos elveit, és már megkezdték a reformok végrehajtását, ezzel szemben más országok lassabb előrehaladásról számolnak be.*

A jelentés eredményei alapján a Bizottság azt javasolja, 2024 ősztől kezdődően szervezzenek a tagállamok közötti, **társaktól való tanulási tevékenységeket**, hogy a közigazgatási akadályok felszámolásáról szóló vita elmélyülésével felgyorsulhasson az ajánlás végrehajtása.

Intézkedések:

A Bizottság támogatni fogja a tanácsi ajánlások alkalmazását, többek között **a hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről szóló ajánlást** is. A

²¹ [Technikai Támogatási Eszköz.](#)

fennmaradó akadályok leküzdése céljából 2024 ősztől kezdődően társaktól való tanulási tevékenységek szervezhetők.

A Bizottság arra kéri a tagállamokat, vegyék fontolóra a **felsőoktatás területére vonatkozó jelenlegi és jövőbeli tanácsi ajánlásokat** annak érdekében, hogy minél kevesebb akadály hátráltassa a nemzetközi együttműködést, valamint hogy egyengessék a közös európai diplomához vezető utat.

5.2.4. A minőségbiztosításról és elismerésről szóló jövőbeli tanácsi ajánlás végrehajtásának támogatása

A közös európai diploma létrejöttéhez olyan önkéntes megközelítésre van szükség, amely minden felsőoktatási rendszer számára lehetővé teszi a részvételt, függetlenül attól, honnan indul. Ez megköveteli a hallgatók és az intézményvezetők aktív részvételét is, hogy az egyetemeken kedvező környezetet teremtsenek a közös európai diplomák létrehozásához annak érdekében, hogy ez utóbbiak hallgatóközpontúak és stratégiaileg vezéreltek legyenek, és álljanak összhangban az európai oktatási térségben bevált gyakorlatokkal. Az európai felsőoktatási minőségbiztosítási és elismerési rendszerről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatában a Bizottság a következőket szorgalmazza:

- **közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratórium** létrehozása: ez mindamellett, hogy iránymutatást és konkrét cselekvési terveket vázolna fel a közös európai diploma létrehozásához (lásd az 5.2.1. szakaszt), iránymutatásokat dolgozna ki a felsőoktatási intézmények szövetségeinek intézményközi minőségbiztosítási keretrendszerének végrehajtására vonatkozóan is;
- a Bizottság által a Tanács elnökségével együttműködésben évente szervezendő rendezvény, „**az európai diplomával foglalkozó fórum**” létrehozása, hogy valamennyi érdekelt fél találkozzon és mérlegelje a közös európai diploma megvalósulása felé tett általános előrehaladását, többek között a közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratórium révén. A fórumon részt vennének a tagállamok és régiók magas szintű képviselői, az érdekelt felek minőségbiztosítási szervezeteinek legfőbb képviselői (pl. ENQA, EQAR), a Felsőfokú Tanulmányok és Oklevelek Elismerésével Foglalkozó Nemzeti Információs Központok (NARIC) hálózata, a nemzeti képesítési keretrendszerek, oktatási szociális partnerek, valamint a gazdasági és szociális partnerek képviselői is;
- a **külső minőségbiztosítási eredmények adatbázisának (DEQAR)**²² felhasználóbaráttá tétele, valamint az irányú fejlesztése, hogy közvetlenül kapcsolódjon a képesítések automatikus elismertetéséhez;
- az **európai pályakövetési rendszer**²³ végrehajtásának további támogatása a felsőoktatás minőségének és relevanciájának az általi javítása érdekében, hogy visszajelzést ad a diplomások pályakövetési adatairól, valamint hogy fejleszti az országok és intézmények összehasonlítását és összehasonlító teljesítményértékelését.

²²A DEQAR az európai felsőoktatási minőségbiztosítási nyilvántartásban (EQAR) felsorolt minőségbiztosítási szervezetek külső minőségbiztosítási eredményeinek adatbázisa. Az EQAR-ban szereplő valamennyi ügynökség közzéteheti a jelentéseit az adatbázisban. A DEQAR-ban való részvétel önkéntes (<https://www.eqar.eu/qa-results/search/>).

²³ A Tanács ajánlása (2017. november 20.) a pályakövetésről (HL C 423., 2017.12.9., 1. o.).

Intézkedések:

A Bizottság **az európai diplomával foglalkozó fórum** létrehozását tervezi 2025-ben a közös európai diploma felé való előrelépések nyomán követése érdekében.

A Bizottság további támogatást kíván nyújtani egy **európai pályakövetési rendszer** kialakításához.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, az egyetemeket, a felsőoktatási ágazatot, valamint a gazdasági és szociális partnereket, **segédkezzenek a közös európai diploma kidolgozására vonatkozó végrehajtási iránymutatások és cselekvési tervek létrehozásában** azáltal, hogy aktívan részt vesznek az európai diplomával foglalkozó fórum és a jövőben megalakuló, a közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratórium munkájában. Felkérjük őket továbbá, hogy **ragadják meg ezt a lehetőséget az aktív együttműködésben való részvételre, és ténylegesen olyan nemzetközi tanulási tapasztalatokat kínáljanak a hallgatóknak**, amelyek keretében felkészítik a jövő szakképzett munkaerőjét az európai és globális szintű kihívásokkal való megküzdésre.

5.2.5. A vonzó és fenntartható felsőoktatási életpályákról szóló tanácsi ajánlás végrehajtásának támogatása

A felsőoktatásban folytatott hatékony és innovatív transznacionális együttműködéshez magasan képzett akadémiai személyzetre van szükség, akik mélyen gyökerező, hosszú távú partnerségeket köthetnek más intézmények munkatársaival. A vonzó és fenntartható felsőoktatási életpályákról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatában a Bizottság a következőket szorgalmazza:

- **iránymutatások** készítése a meglévő releváns uniós kompetenciakeretekre, például az európai kutatói kompetenciakeretre építve a felsőoktatási életpályákkal és személyzeti politikákkal kapcsolatos bevált gyakorlatokról és az akadémiai személyzet kompetenciakeretéről;
- a célzott szociális párbeszéd megszervezésének támogatása;
- az ajánlás kulcsfontosságú elemeinek **nyomon követése az európai felsőoktatási ágazat megfigyelőközpontjában**²⁴;
- **szinergiák** elősegítése a kutatási, innovációs és vállalkozói tehetségek Európába vonzására és Európában tartására irányuló európai keretrendszerrel szembe fordított tanácsi ajánlással, amelyet az Európai Kutatási Térség keretében fejlesztettek ki, és amely valamennyi ágazatban kutatói életpályáinak vonatkozásában – ideértve a tudományos életet is – alkalmazható;
- a **társaktól való tanulás** elősegítése a tagállamok, a felsőoktatási intézmények, az Erasmus Mundus gyakorlati szakemberei és az európai egyetemek szövetségei között a transznacionális együttműködésben és oktatásban részt vevő akadémiai személyzet jobb megbecsültsége érdekében; fenntartható karrierlehetőségek; valamint tehetséggondozási intézkedések megalkotása a fenntartható szövetségek – például az európai egyetemek szövetségei – koordinálásában és fejlesztésében részt vevő oktatók számára.

²⁴ [2024. évi „Erasmus+” munkaprogram: uniós oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogram C\(2023\) 6157, 2023. szeptember 18.](#)

Intézkedés: A Bizottság a tervei szerint támogatás, társaktól való tanulás és nyomon követés révén fogja elősegíteni a **vonzó és fenntartható felsőoktatási életpályákról szóló tanácsi ajánlás** alkalmazását.

5.2.6. Szinergiák más kapcsolódó intézkedésekkel

A Bizottság elkötelezett amellett, hogy szinergiákat biztosítson más kapcsolódó intézkedésekkel és szakpolitikákkal, ezáltal is elősegítve a közös európai diploma zökkenőmentes létrejöttét. E célból a tervek szerint:

- továbbra is támogatja a bolognai folyamat eszközeinek végrehajtását és a Felsőfokú Tanulmányok és Oklevelek Elismerésével Foglalkozó Nemzeti Információs Központ (NARIC) hálózatát az Erasmus+ program által finanszírozott, „**a folyamat felgyorsítását elősegítő csoportok**” révén, hogy mielőbbi előrehaladás történjen a képesítések automatikus elismerése terén;
- továbbra is előmozdítja a „nettó zéró” ipart szolgáló európai akadémiák által előállított tanulási programok, tartalmak és tananyagok felhasználását a zöld átállással és a nettó zéró technológiai iparágakat sújtó szakemberhiányra irányuló közös diplomák esetében;
- megvizsgálja a **szabályozott szakmákhoz való hozzáféréshez szükséges képesítések elismerésének uniós keretét meghatározó irányelv**²⁵ és a közös európai diploma közötti lehetséges szinergiákat és kapcsolatokat; valamint
- biztosítja a következetességet és szinergiákat a közös európai diploma és **az európai képesítési keretrendszerrel**²⁶, **a többnyelvű Europass platformmal**²⁷, **az európai digitális tanulási tanúsítványokkal**²⁸ és a készségek és foglalkozások európai osztályozásával (ESCO)²⁹ kapcsolatos további munkafolyamatok között.

Intézkedések:

A Bizottság az Erasmus+ program európai felsőoktatási térségre vonatkozó, 2024. évi pályázati felhívása révén továbbra is támogatni fogja a **bolognai folyamat eszközeinek** végrehajtását.

Fel kívánja tárni a közös európai diploma és a szakmai képesítések elismeréséről szóló **irányelv** között fennálló kapcsolatokat, és következetességet kíván biztosítani **az európai képesítési keretrendszerrel, az Europass-szal, az európai digitális tanulási tanúsítvánnyal** és a **készségek és foglalkozások európai osztályozásával (ESCO)**.

5.2.7. Az elért eredményeknek a tagállamokkal és az érdekelt felekkel szoros együttműködésben történő mérlegelése

A Bizottság további jövőorientált munkát tervez az elért eredmények és annak értékelése alapján, hogy a közös európai diploma két belépési pontja megfelel-e a célnak, többek között:

- a közös európai diplomával foglalkozó szakpolitikai laboratóriummal és az európai diplomával foglalkozó fórummal közösen **áttekinti a közös európai diploma létrehozása kapcsán elért tagállami eredményeket;**

²⁵ [Az Európai Parlament és a Tanács 2005/36/EK irányelve \(2005. szeptember 7.\) a szakmai képesítések elismeréséről](#) (HL L 255., 2005.9.30., 22. o.).

²⁶ [A Tanács ajánlása \(2017. május 22.\) egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszeréről](#) (HL C 189., 2017.6.15., 15.o.).

²⁷ [Europass.](#)

²⁸ [Európai digitális tanulási tanúsítvány.](#)

²⁹ [Készségek és foglalkozások európai osztályozása.](#)

- együttműködik a tagállamokkal annak érdekében, hogy további lépéseket tegyenek a **felsőoktatási intézmények szövetségei jogállásának kialakítása**³⁰ érdekében.

Intézkedés:

A Bizottság azt tervezi, hogy **a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködve** minden egyes, a közös európai diploma létrehozása felé tett lépés során számba veszi az **elért eredményeket**.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy **az uniós eszközök és a társaktól való tanulás révén kapott támogatás** segítségével törekedjenek a közös európai diploma létrehozásához szükséges reformok végrehajtására.

5.2.8. A reformok nyomon követése és támogatása

A Bizottság rendkívül elkötelezett amellett, hogy folyamatosan támogassa a tagállamokat a hatékony reformok megvalósításában, továbbá szorgalmazza, hogy tegyenek lépéseket az uniós költségvetés felhasználásának maximalizálása, valamint a megfelelő, már meglévő uniós finanszírozási eszközök teljes körű kiaknázása érdekében. Emellett a Bizottság emlékezteti a tagállamokat arra, hogy az Oktatási és Képzési Figyelő és az európai szemeszter folyamata nagy jelentőséggel bír és fontos szerepet játszik a nemzeti reformok támogatásában és felgyorsításában.

Ami a 2027 utáni jövőbeli támogatást illeti, a Bizottság emlékeztet arra, hogy a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatát és a kapcsolódó tárgyalások kimenetelét ebben a szakaszban még nem lehet előre megítélni.

Intézkedés:

A Bizottság tervei szerint támogatni fogja a tagállamokat a közös európai diplomára irányuló reformjaik során, és felkéri őket, hogy a szükséges reformok végrehajtása érdekében **vegyék igénybe a megfelelő uniós eszközöket**.

6. Következtetés

A közös európai diploma tervezetéről szóló közleménnyel a Bizottság felkéri a tagállamokat, az illetékes regionális önkormányzatokat és felsőoktatási közösségeiket, hogy egyesítsék erőiket a hallgatók, az egyetemek és az Európai Unió egészének érdekében.

A közös európai diploma a tervek szerint önkéntes és rugalmas megoldást kínál az európai oktatási térség teljes potenciáljának kiaknázását gátló, jelenleg fennálló akadályok leküzdésére. A szakaszos bevezetés lehetővé teszi valamennyi oktatási rendszer számára, hogy – sokszínűségük teljes körű tiszteletben tartása mellett – megválaszthassa a számára megfelelő belépési pontot a közös európai diplomához vezető úton. Az irányítás a tagállamok kezében lesz, és a Bizottság támogatásával a saját ütemükben haladhatnak előre annak érdekében, hogy elősegítsék a párbeszédet és a társaktól való tanulást, ösztönzőket nyújtsanak, valamint megtalálják a szinergiákat más kezdeményezésekkel.

Ahogy az Erasmus+ tovaryűrűző hatást keltett azáltal, hogy több cserelehetőséget és rugalmasabb tanulási környezetet teremtett, a közös európai diploma is hozzájárulna a közös oktatási programok

³⁰ Ahogy az az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai egyetemi stratégiáról szóló Bizottsági közleményben szerepel, 2022. január 18., COM(2022) 16 final.

szélesebb körű elterjedéséhez valamennyi felsőoktatási intézményben, teljes mértékben tiszteletben tartva a szubszidiaritás elvét.

A közös európai diploma létrehozása felé tett újabb lépéssel, és azzal, hogy kiaknázzuk egyedi európai dimenziójukat, méltányoljuk az európai felsőoktatási intézmények nemzetközi együttműködési erőfeszítéseit, hogy egyedülálló lehetőségeket biztosítsanak a hallgatók számára a személyes fejlődés, a tudományos eredmények és az európai polgárság terén, jobb esélyt biztosítva számukra ezáltal, hogy sikeresek legyenek napjaink világgazdaságában.

A közös európai diploma felkészítené a hallgatókat, hogy sikeresen eligazodjanak egy olyan világban, ahol a kihívások és lehetőségek nem ismernek országhatárokat. Ezért fel kell készítenünk a hallgatókat arra, hogy ne csak részt vegyenek a világgazdaságban, hanem alakítsák is azt. **Ezzel azon túl, hogy növeljük az Unió versenyképességét, egy gyümölcsözőbb és összekapcsoltabb világ megalkotásához is hozzájárulunk.**